

1 . Adamclisi | Județ: Constanța | Punct: Cetate | Anul: 1997

Anul: 1997

Cod RAN: 60892.08;60892.01

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie

Tipuri sit: amenajare/construcție

Categorii sit: Apărare (construcții defensive)

Autori: Margareta Arsenescu, Alexandru Barnea, Ion Barnea, Ioana Bogdan Cătănicu, Robert Constantin, Mihai Severus Ionescu, Monica Mărgineanu-Cârstoiu, Liana Loredana Oța, Adriana Panaite, Gheorghe Papuc, Nelu Zugravu, Mihai Ionescu, Iolanda Sava, Daniel Tamas, Ionuț Neagu, Alexandru Zbucnea, Cristian Matache, Roxana Olaru, Radu Tudorancea

Instituții: Facultatea de Istorie, Universitatea București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca, Instiuție Nedefinită, Instiuție Nedefinită, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Instiuție Nedefinită, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Facultatea de Istorie, Universitatea Al. I. Cuza, Iași, Muzeul de Arheologie "Callatis", Mangalia, Instiuție Nedefinită, Instiuție Nedefinită, Instiuție Nedefinită, Instiuție Nedefinită, Instiuție Nedefinită, Instiuție Nedefinită, Instiuție Nedefinită

Raport

I. Basilica D. Redesfacerea câtorva casete și secțiuni pentru înregistrarea cât mai precisă a tuturor situațiilor din plan; S I pe fragmente, de o parte și de alta a fundațiilor; C. 6 extinsă, C.11, 17-19 (narthex), S 12 și 12 F parțial re poziționate, cu surprinderea canalului de scurgere către cardo, S 11 F extins, S 11 b, precum și o casetă nouă, C.20 de 2 x 2mp, în colțul de N-E al atriumului. Înregistrare grafică și foto a tuturor situațiilor care, în ansamblu, indică două basilici succesive, de orientare ușor diferită, ultima cu măcar două faze (AB).

II. Sector A, Cartierul de N de poarta de E. Reluarea S.XI A, jumătatea de V, deschisă anterior, de la început au apărut numeroase fragmente de chiupuri în mijlocul secțiunii; cercetarea se oprește la ultimul nivel de locuire, înregistrându-se și continuarea spre N a stradei V. 1, deja publicată în monografia din 1979

III. Anexa fortificată de la S-E Cetății. Completarea examinării laturii de E în treimea ei de N, prin secțiunile H, I și J (prima în continuarea celei din 1996), de câte 12 x 2, 9 x 2 și 5 x 2 mp. S-a identificat un nou turn, în formă de U, cu frontul spre E; al patrulea al anexeii față de cele trei identificate; refolosirea unor piese arhitectonice târzii arată o reparație a anexeii în a doua jumătate a sec. VI, iar alte indicii (nivel, fragmente ceramice ș.a) reconfirmă demantelarea masivă din epoca medievală timpurie. Fragmentul unei amenajări de zidărie din blocuri fără mortar pare să aparțină unei construcții din aceeași epocă.

IV. Basilica coemeterialis. Mormântul zidit de la S de basilică s-a dovedit, prin extinderea secțiunii și curățarea ulterioară, că ar fi avut două încăperi succesive despărțite de un prag și o poartă. S-au recuperat fragmente din înmormântările de aici; interiorul, acoperit la origine printr-o boltă în plin centru, era tencuit și, după unele urme, pictat; încăperile - sigur cea de la S - aveau pavaș de mortar. S-a constatat integritatea bolții martiriumului de sub altar. Înregistrarea grafică și foto a tuturor situațiilor noi.

V. Basilica extra muros din sectorul Poarta de vest prin noile cercetări s-a completat spre V (atrium; diferență de nivel față de naos, aflat mai sus) planul basilicii.

În mai multe campanii, începând din 1987, s-au executat săpături arheologice, la basilica extra muros de la poarta de vest a cetății Tropaeum.

Basilica a cunoscut trei faze constructive, într-o perioadă cuprinsă între sfârșitul sec. al V-lea și ultimul deceniu al secolului al VI-lea.

În prima fază basilica avea o singură navă lată de 7 m, cu zidurile groase de 70 cm, din piatră legată cu pământ. Pe latura estică prezenta o absidă semicirculară al cărei zid are lățimea de 1,1 m. Lungimea basilicii era de 20 m. Pe latura de vest nu excludem existența unui atrium din materiale ușoare, dar până acum nu am descoperit resturile acestuia.

A doua fază a început cu demantelarea navei centrale până la talpa elevației, peste care, la distanța de cca. 1,5 m, au fost așezate blocuri dreptunghiulare de 70 x 80 x 40 cm.

Acestea erau suporturi ale bazelor de coloane, realizându-se stilobotul navei centrale, deoarece de o parte și de cealaltă a acestuia, au fost construite nave laterale din piatră legată cu pământ. În această fază basilica avea transept. Zidurile, construite în al III-lea deceniu al sec. VI p. Chr. (Iustinian), de la navele laterale sunt adosate la nava centrală, iar lățimea lor este de 60 cm.

Acum i se adaugă basilicii și un nartex în care se cobora 0,5 m din nava centrală. Navele laterale au lățimi de 3,20 m, iar nartexul este lung de 3,50 m.

Intrarea în nartex se face prin trei căi de acces în fiecare din navă. Nici de această dată nu excludem existența unui atrium pe care-l presupunem și ale cărui urme le vom căuta în viitoarea campanie.

Lungimea basilicii în faza a doua este de 24 m.

Pavajul din basilică aparține fazei a doua. În navele laterale erau rânduri transversale din cărămizi de 31,5 x 31,5 x 3,5 și de 45 x 45 x 3,5 cm; cele mari erau spre capătul estic al navelor laterale. În nava centrală, la cele două tipuri de cărămizi se adaugă jumătăți de cărămizi mari tăiate pe diagonală, niște triunghiuri isoscele cu laturile mici de 45 cm. Folosind cele trei feluri de cărămizi s-a realizat un pavaj ornamental, simetric în care alternează suprafețe cu decoruri diverse, rezultând un aranjament deosebit.

Nartexul avea pavajul din cărămizi de 31,5 x 31,5 x 3,5 cm - așezate în rânduri transversale; pavajul s-a păstrat în dreptul navei nordice și în zona navei ventrale.

La începutul celei de a doua jumătăți a sec. VI p. Chr. pe partea estică a navelor laterale se adosează câte o încăpere, pe latura de nord de 4,5 x 3,25 și pe latura sudică având lungimea 5,25 și lățimea de 4,5 m. Zidurile sunt din piatră cu pământ, groase de 60 cm. Cele două încăperi, prothesis și diaconeicon au făcut ca lățimea basilicii să ajungă la 17,5 m.

În timpul săpăturilor au apărut baze de coloane și capiteluri - ultimele fiind de două tipuri; în zona altarului erau capiteluri de dimensiuni mai mari. S-au descoperit mai multe resturi de candelieri din sticlă precum și o mare cantitate de fragmente de foaie de sticlă de la ferestre.

În zona mediană a absidei, pe exterior, pe un blochet de piatră se afla o cruce cu capetele lățite, conturul cioplit al crucii este trasat cu vopsea roșie. Nu s-au observat urme ale unor distrugerii violente ale acestui lăcaș de cult.

VI. Platou E de cetate - reluare mai puțin amplă a cercetării în extremitatea de E a zonei cercetate anterior, unde au mai apărut urme de locuire preromană din sec. IV-II a. Chr. și I a. Chr., I p. Chr.; ceramică autohtonă, elenistică și romană.

VII. Cercetări de teren în zonă: urme de construcție semnalate în zona livezii de duzi de la S de cetate, fragmente ceramice din Latene până în sec. VI p. Chr. și medievale timpurii; patru monede sec. IV-V. Mic depozit ceramic din a doua jumătate a sec. VI la S-E de anexă, la cca. 15 m E de drumul actual. Noua cercetare de teren din satul Abrud (prima în 1995); de o parte și de alta a văii în marginea de amonte a satului, fragmente de ziduri din calcar cu pământ, fragmente ceramice romane și romano-bizantine (sec. II-VI) și medievale timpurii. S-ar impune o cercetare arheologică de salvare

Apeducte. Reluare în două etape a studiului acestora, cu înregistrări topo cât mai exacte și cu observații arheologice și tehnice care modifică imaginea lăsată de studiile precedente

VIII. Turnul T 4

Cercetările au continuat în S III, sector A. S-a pus în evidență zidul (Z1) unei construcții de piatră legată cu pământ adosată laturii de sud-vest a turnului T 4; se pare că zidul are pandantul estic la limita vestică a intrării în turnul T 4, sub profilul păstrat față de S I; în această ipoteză accesul în turnul T 4, se pare că a fost lăsat doar printr-un culoar îngust, mărginit de zidul, dezvelit în S I. Zidul Z1 are aceeași orientare cu un al doilea zid Z 2 descoperit la 3,50 m spre vest. Cele două ziduri nu sunt contemporane, căci Z 2 nu are fundație, cele două asize păstrate pe direcția sud-nord se adâncesc în pământul prăfos, roșietic caracteristic fazei de sfârșit de secolul VI p. Chr. Edificiul din care face parte a fost construit, desigur, în ultima fază de existență, marcată de un strat de pământ cenușiu; zidul Z 2 și colțul de sud-est al edificiului a fost demantelat la începutul secolului cu ocazia săpării gropii, pe care am curățit-o, transformând-o în secțiune; s-a păstrat mult mai bine latura de sud, în colțul de sud-vest a secțiunii. Zidurile Z 2-3 au o lățime de 0,70 m, fiind construite din piatră de carieră de dimensiuni medii, așezate cu îngrijire pe laturile exterioare, iar în mijloc din piatră mai mică și mult lut.

Z1, la fel ca și zidul descoperit în S I, au fost construite anterior edificiului din vest, probabil în perioada ulterioară construirii turnului T 4. Zidurile puse în evidență în sectorul T 4 au toate orientarea laturilor turnului și nu sunt perpendiculare pe sectorul de curtină de la vest de acesta.

Între Z 1 și Z 2 suntem de părere că a existat o stradă, marcată de pământ bătut la nivelul ultim și de piatră mărunță de calcar la nivelul penultim. La nivelul penultim - 1,80 m, peste piatra mărunță a stradei a căzut un acoperiș de țigle de mari dimensiuni (54 x 19 x 4 cm și 61 x 33 x 3,5 cm); în vecinătatea zidului de incintă se află un strat de lut, care după aspect ar putea să provină de la cărămizi neare, care probabil au fost folosite la înălțarea incintei într-o fază târzie. Aceiași situație a fost constatată de noi și pe incinta de est, lângă poarta orientală.

Turnul T 4 se dovedește a se fi construit într-un punct unde incinta de nord face un unghi, vizibil de altfel și pe fotografia aeriană.

Ceea ce ni se pare semnificativ din punctul de vedere al scopului -- reamintim că prin această cercetare controlăm posibilitatea ca în zona turnului T 4 să fi existat o poartă în faza anterioară refacerii constantiniene -- pe care ni l-am propus pentru săpătura la turnul T 4, este că și într-o fază târzie pe curtină a existat, chiar lângă latura de vest a acestui turn o poterna, pe care o vom cerceta în campania viitoare.

Informații suplimentare online

[Raportul 473 din cronica.cimec.ro](http://raportul473.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
